

В.І. Скомороха,
представник “Коаліції за енергетичну
безпеку, права та поінформованість
громадян” у регіоні, м. Славута

ЕКОЛОГІЯ І ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ

На порозі XXI століття екологічні проблеми набули статусу глобальних. Людство усвідомлює небезпеку скорочення життя на Землі із-за свого впливу на масштаби природокористування, інтенсивність господарювання, забруднення природного середовища.

Земля, яка живить нас, повітря, яким ми дихаємо, вода, яку п'ємо, щорічно зазнають величезних утрат від необдуманого дії тих, хто ними користується. Звалище сміття, гори мінеральних добрив чи пестицидів, безгосподарськи залишених просто неба – усе це попадає в ланцюг кругообігу речовин. Потім ми самі п'ємо брудну воду, споживаємо неякісні продукти, дихаємо забрудненим повітрям. У 1992 р. в Україні було 10088 млн.м³ промислових, 3510,5 млн.м³ сільськогосподарських, 3846,4 млн.м³ комунальних відходів, 10015 тис.т викидів у атмосферу, 1680,5 млн.т твердих відходів промислових підприємств. Ось що суттєво змінює якість природних багатств.

Масштаби змін природного середовища залежать від двох основних факторів: інтенсивності прояву й речового складу забруднювачів та здатності природи до самоочищення. Остання властивість лежить в основі поняття стійкості окремих компонентів природи до антропогенного навантаження на основі відмінностей у поширенні забруднювачів у різних середовищах. Тверді, рідкі й газоподібні викиди забруднюючих речовин поступають у всі компоненти природи: води, ґрунти, атмосферне повітря. Найбільше викидів здійснюється в атмосферне повітря, через яке небезпечні речовини поширюються в інші компоненти природи, підвищуючи тим самим уже існуючий у них рівень забруднення. У процесі довготривалої дії забруднювачів погіршуються чи порушуються основні природні, соціально-економічні функції природного середовища. Це ускладнює життя всіх живих організмів, а особливо людини.

Слід зважити також на явище синергізму (сукупної дії чинників, яке характерне як для самого процесу забруднення, так і для викликаних ним наслідків). Важливо відмітити властивість деяких хімічних елементів поступо-

во накопичуватися в об'єктах середовища, що призводить до посилення згубної дії при проходженні біологічними ланцюгами.

ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ. Довготривале забруднення сірчанним газом, окислами вуглецю, окислами азоту та іншими небезпечними речовинами шкідливо впливає на здоров'я людини. При цьому збільшується загальний рівень захворюваності, що обумовлене ураженням окремих органів та систем організму дихальної (пневмонія, бронхіальна астма та інші неспецифічні хвороби легень), серцево-судинної (гіпертонія, інфаркт міокарда тощо), шлунково-кишкової та інші.

За даними старшого інспектора Державної інспекції екологічної безпеки у Славутському районі М.В. Климчука (1995 р.): “В атмосферний басейн Славутчини щорічно викидається понад 6 тисяч тонн шкідливих речовин. Це дає змогу зайняти 4-е місце в області.”

Основна причина – слабка оснащеність джерел викидів шкідливих речовин пилогазоуловлювальними установками. Окрім того, у балансі забруднення повітря, велика частка належить автотранспорту. У 2000 р., за даними тих же джерел, місто Славута є одним з міст в області, із найбільш вірогідним екологічним ризиком. У місті 36 підприємств викинули в атмосферу 1935 тонн забруднюючих речовин. На одного мешканця міста у 2000 р. припало 51,3 кг викидів (у 1999р.-50,5 кг), у Шепетівці – відповідно 17,2 та 15,1 кг. По району ці показники становили – 8,1 кг (2000 р.), 8,2 кг (1999 р.).

ЗАБРУДНЕННЯ ПРИРОДНИХ ВОД. Основною причиною забруднення є скидання у водойми неочищених або недостатньо очищених стоків промисловими підприємствами, комунальними та сільськогосподарськими об'єктами. Так стічні води можуть змінювати хімічний склад та органолептичні властивості (прозорість, колір, смак тощо) природних вод і вносити в розчиненому чи завислому стані нові інгредієнти, не властиві природним водам. Усе це негативно впливає на здоров'я населення.

За даними тієї ж Славутської інспекції екоресурсів, на кінець 2001 р. головними забруднювачами водних об'єктів району були й залишаються ВАТ "Славутсько-Полянська паперова фабрика" та Славутське управління водо-каналізаційного господарства. Так наприклад, до очисних споруд скинуто за 2000 р. 3648 тонн забруднюючих речовин, хоча 97% із них знешкоджено.

ЗАБРУДНЕННЯ ГРУНТІВ. Грунти є первинною ланкою у трофічних (живильних) ланцюгах усіх живих організмів, у тому числі й людини. Тому хімічний склад ґрунтів, співвідношення речовин, їх концентрації істотно впливають на формування рівня здоров'я населення.

Як повідомляє місцева інспекція екоресурсів під врожай 2000 р. по району внесено 960 тонн мінеральних добрив, які в середньому лише на 15% засвоюються рослинами, решта вимивається.

Окрім того, у сільськогосподарських підприємствах, на початок 2000 р., зберігалось 6,8 т. засобів хімічного захисту рослин, із них 0,6 т. заборонених і 1,2 т непридатних для застосування. Лише у 40% господарств зберігають хімічні засоби захисту рослин у пристосованих приміщеннях.

На промислових підприємствах міста, накопичено 9,8 т шкідливих токсичних речовин (початок 2000 р.), а на кінець його 24,9 т.

Ще одним із проблемних питань є вплив на здоров'я людини розбудова АЕС. У 2000 р. відкрите акціонерне товариство "Київський науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут "Енергопроект" (КІЕП), який є на сьогодні генеральним проєктувальником АЕС розробив проєкт документу "Хмельницька АЕС. Енергоблок №2. Оцінка впливу на оточуюче середовище." Адже існують відмінності, стосовно поши-

рення захворювань, що залежать від сумарного забруднення повітря. Наприклад, в зонах розміщення атомних електростанцій, підвищений ризик загальної захворюваності населення за рахунок злоякісних пухлин. Зокрема, на карті України – "Забруднення природного середовища", розробленій Інститутом географії НАН України в 1995 р., територія навколо міста Славуті оцінюється як "забруднена" хімічно, на північ, захід і схід, як "дуже забруднена".

Відповідно, Державним науково-інженерним центром систем контролю та аварійного реагування (ДНІЦ СКАР), зроблено висновок державної науково-технічної експертизи проєкту документу розробленого ВАТ КНІ та ПКІ "Енергоатом".

У пункті 3.12.4 заключення, є посилання, що у м. Славута відзначається зростання показників розповсюдження хвороб крові та кровоносних органів у 3,1 рази, хвороб ендокринної системи у 2,1 рази, психічних розладів – у 1,6 рази, органів травлення – у 1,5 рази. Окрім того, у пункті 3.12.3, є посилання про порівнювальний аналіз захворюваності у м. Славута та Полонному за 1998 р. У Славуті рівень загальної захворюваності склав біля 49 випадків на 100 обстежених дітей, у Полонному майже 22 випадки.

У поєднанні з вищевказаними чинниками екологічний фактор м. Славута, є несприятливим для здорового способу життя.

Література:

1. М.В. Климчук "Чим неприваблива Славутчина", "Трудовник Полісся" №27, 5.04.1995.
2. М.В. Климчук "Охорона навколишнього середовища – то наша спільна справа", "Трудовник Полісся" №24, 15.06.2001.
3. М.В. Климчук "Де ми живемо", "Трудовник Полісся" №23, 7.06.2002.

З.С. Стручкова

кандидат педагогічних наук, доцент м. Львів

КОНТРОЛЬ ЗА РІВНЕМ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ-ШКОЛЯРІВ

В сучасному суспільстві з напруженим розвитком економіки, соціальними негараздами та дисбалансом духовного світу людини, сам час поспілкуватись з майбутнім країни – дітьми, стан здоров'я яких викликає занепокоєння.

Починаючи з 50-х років минулого сторіччя, фахівці фізичного виховання досліджували питання впливу занять руховими вправами

на стан здоров'я та розвитку дитини, починаючи з народження до 17-18 років життя. В цей час, коли іде активний розвиток людини, цілеспрямовані фізичні вправи позитивно впливають та супроводжують ріст та морфофункціональні зміни впродовж багатьох років. Сучасний контроль забезпечує цей процес з корективами на подальшому шляху. Контроль за такими показниками антропоме-